

Загалом, сучасні міські ландшафти кар'єрних виїмок зустрічаємо переважно в межах лісопаркової зони Львова. Вони потребують проведення рекультиваційних заходів, зокрема гірничотехнічного планування території з подальшим її озелененням та перетворенням у рекреаційні зони міста.

Список використаних джерел

1. Іванов Є. Геокадастрові дослідження гірничопромислових територій : монографія / Є. Іванов. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 372 с.
2. Іванов Є. Історико-географічні аспекти освоєння будівельної сировини у Львові / Є. Іванов, І. Ковальчук // Наук. вісн. Чернів. ун-ту. Вип. 480–481 : Геогр. – 2009. – С. 116–125.
3. Іванов Є. Кадастрові карти XVIII–XIX століть як джерело історико-географічного моделювання трансформації рельєфу Львова гірничовидобувною діяльністю / Є. Іванов, І. Ковальчук, С. Кравців // Стан і перспективи розвитку конструктивної географії : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів, 2010. – С. 197–200.

СЕЛИТЕБНО-ДОРОЖНІЙ КАРКАС САДОВО-ПАРКОВИХ ЛАНДШАФТІВ

Кравцова І.В., кандидат географічних наук,

доцент кафедри географії та методики її навчання.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Браславська О.В., доктор педагогічних наук,

професор кафедри географії та методики її навчання.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Садово-парковий ландшафт – це антропогенний ландшафт, який формується з метою створення гармонізованої ландшафтної структури. Але гармонізація цієї ландшафтної системи здійснюється людиною і, що найголовніше, саме так, як вона вважає, залежно від її віку, статі, рівня освіченості, світогляду, сфери її діяльності і тих функцій, які покладені на цей антропогенний ландшафт. Садово-парковий ландшафт дуже складний у своїй

структурі, конфігурації та у загальному образі. Це полігенетичне антропогенне утворення, фоновість якого визначається природними умовами регіону, а структура – каркасними ландшафтними комплексами.

До групи каркасних антропогенних ландшафтів належать два класи антропогенних ландшафтів: селитебні та дорожні ландшафти [1,2]. Г.І. Денисик наголошує, що загальний образ антропогенного ландшафту, тривалість й особливості його розвитку визначалися у минулому, формуються у теперішньому і будуть залежати в майбутньому від просторового розташування та функціонування селитебних і дорожніх ландшафтів. У структурі садово-паркових ландшафтів селитебні та дорожні ландшафти представлені відповідними типами антропогенних ландшафтів. Селитебний ландшафт – це антропогенний ландшафт, що формується під впливом селитебної діяльності людей. Відповідно за видом господарської діяльності – це самостійний клас антропогенних ландшафтів. У структурі садово-паркових ландшафтів простежується спроба моделювання образу селитебного ландшафту на локальному та регіональному рівнях організації ландшафтного комплексу. Селитебний ландшафт у структурі садово-паркового ландшафту представлений малоповерховим типом антропогенних ландшафтів, який має різне призначення: утилітарне, селитебне, духовне, сакральне, тафальне. Це території, що зайняті палацами, альтанками, господарськими будівлями, малими архітектурними формами тощо. Це ландшафтні комплекси, які утворилися в результаті селитебної діяльності людей, але різної за своїми проявами. Палац – це велика монументальна будівля. Спочатку це була резиденція царської/королівської родини, а згодом багатой знаті. Палаці у структурі садово-паркових ландшафтів були композиційним центром, від якого відходили композиційні вісі. Наприклад, центром тульчинського садово-паркового ландшафту (м. Тульчин, Вінницька обл.) є двоповерховий палац і два флігеля, які з'єднані з головною будівлею дугоподібними галереями. Між ними знаходиться парадний курдонер (120 x 80 м) з великим круглим газоном посередині. Пряма алея з'єднувала палац з костьолом у центрі Тульчина. Друга

композиційна вісь перетинає курдонер по центрах флігелів. Архітектором палацового ансамблю в Тульчині був Лакруа. Він створив єдиний ансамбль, до складу якого входили крім палацу також манеж, стайні, турецька лазня й житлові будинки [4]. Палаці займають вододільні типи місцевостей, представлені урочищами вирівняних лесових поверхонь із двоповерховою забудовою.

Селитебний ландшафт, який виконує функцію короткочасного відпочинку – це гроти, альтанки, павільйони тощо. Ці елементи садово-паркового ландшафту можуть знаходитися на різних гіпсометричних рівнях, бути виконаними із будівельних матеріалів або місцевих гірських порід. Є елементами ландшафтної структури руслового, заплавного, надзаплавно-терасового, схилового та вододільного типів місцевостей. Скульптуру у структурі садово-паркових ландшафтів варто розглядати як окремі точкові, каркасні ландшафти, які концентрують навколо себе людей з духовною, просвітницькою метою. Вони спрямовані на інтелектуальний розвиток людини. Хоча не є складними за своєю конфігурацією, великими за площею, але у загальному образі садово-паркового ландшафту, і як наслідок у його структурі та особливостях функціонування, відіграють важливу роль.

У залежності від кількості таких каркасних селитебних систем у структурі садово-паркового ландшафту буде залежати його комунікативність. Чим більш таких точок, які знаходяться у ландшафтній структурі урочищ різних типів місцевостей (руслового, заплавного, надзаплавно-терасового, силового та вододільного), тим більш густою є мережа формування та функціонування дорожніх ландшафтів. Дорожні ландшафти – це складні системи антропогенного походження, структуру й характер функціонування яких визначають власне дороги й численні прилеглі до них об'єкти [1,2]. У структурі садово-паркових ландшафтів є такі типи дорожніх ландшафтів: цегляні (клінкерні) доріжки на бетонній основі, цегляні доріжки на піщаній основі, доріжки із плит на бетонній основі, бетонні доріжки, гравієві доріжки, доріжки із покриттях з цегляної крихти, дернові доріжки та доріжки набивні [3].

Таким чином, структура садово-паркового ландшафту визначається системою організації селитебних і дорожніх ландшафтів, які формують каркас та зовнішній вигляд цієї групи антропогенних ландшафтів.

Список використаних джерел

1. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство : навчальний посібник. Частина 1. Глобальне антропогенне ландшафтознавство / Г.І. Денисик. – Вінниця : ПП «ГД «Едельвейс і К», 2012. – 336 с.
2. Денисик Г. І. Нариси з антропогенного ландшафтознавства: навчальний посібник / Г. І. Денисик, В. М. Воловик. – Вінниця : ГПАНІС, 2001. – 170 с.
3. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць / В. П. Кучерявий. – Львів : Світ, 2005. – 454 с.
4. Панченко Л. Рідне село : (історико-краєзнавчий нарис) / Л. Панченко. – Умань, 2006. – 346 с.

ЛАНДШАФТНЕ СУСІДСТВО ВИСОЧИННИХ СІЛЬСЬКИХ СЕЛИТЕБНИХ ЛАНДШАФТІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ничая О. О., магістр географії, технік-лаборант ВЦГМ

Тарасюк Н. А., кандидат географічних наук, доцент.

Східноєвропейський університет імені Лесі Українки

Впродовж останніх десятиліть, на території Волинської області, спостерігаємо значне збільшення площі селитебних ландшафтів, що відображено як на карті земельного кадастру, так і на сучасних космічних знімках території, а також за зведеними показниками Головного управління статистики у Волинській області. В умовах проведення територіальної децентралізації, дослідження особливостей ландшафтного сусідства, саме селитебних ландшафтів, є одним з актуальних питань, що забезпечить розв'язання проблем районного планування.

Об'єкт дослідження – височинні сільські селитебні ландшафти Волині.

Предмет – аналіз та оцінка сусідства селитебних ландшафтів.